

Forum Sędziów: 1–3 maja 2024 r.
Otwarcie Forum i pierwsza sesja robocza

Czwartek, 2 maja 2024 r.

*Koen Lenaerts**

Szanowne Koleżanki, Szanowni Koledzy,

pragnę serdecznie powitać wszystkich na Forum Sędziów, które w tym roku ma szczególne znaczenie, ponieważ odbywa się w szerszym kontekście oficjalnych obchodów 20. rocznicy przystąpienia dziesięciu państw członkowskich do Unii Europejskiej 1 maja 2004 r.

Rozszerzenie to – największe w historii integracji europejskiej – w ciągu ostatnich dwóch dekad automatycznie doprowadziło do wzrostu liczby wniosków o wydanie orzeczenia prejudycjalnego wnoszonych do Trybunału przez sądy krajowe. Przed dużym rozszerzeniem w 2004 r. do Trybunału kierowano średnio od 200 do 300 takich wniosków, natomiast zeszłoroczne statystyki (2023) pokazują, że wniesiono prawie 520 nowych odesłań prejudycjalnych, z czego ponad 200 pochodziło od sądów państw członkowskich, które przystąpiły do Unii Europejskiej w maju 2004 r., w szczególności od ich sądów konstytucyjnych lub najwyższych.

Wnioski o wydanie orzeczenia prejudycjalnego stanowią około 60% wszystkich spraw wnoszonych do Trybunału każdego roku. Już sama ta liczba uwidacznia, jak istotne dla Trybunału i sądów krajowych jest utrzymywanie wysokiej jakości dialogu, opartego na wzajemnym zaufaniu i zrozumieniu, oraz regularna wymiana doświadczeń w obszarze interpretacji i stosowania prawa Unii.

Poranny program obejmuje dwie plenarne sesje robocze. Pierwsza sesja ma zwyczajowy charakter, ponieważ podejmiemy na niej temat najnowszych zmian w procedurze prejudycjalnej.

Druga sesja poświęcona będzie wzajemnemu uznawaniu i prawom podstawowym, czyli tematowi, który w ostatnich latach podlegał znaczącym zmianom, zwłaszcza w kontekście unijnych instrumentów współpracy w sprawach karnych, takich jak europejski nakaz aresztowania, europejski nakaz dochodzeniowy i Prokuratura Europejska.

Po południu odbędą się trzy równoległe warsztaty, dotyczące – odpowiednio – rynku wewnętrznego i zagadnień polityki społecznej, ochrony danych osobowych oraz sztucznej inteligencji jako wsparcia działalności sędowniczej.

Kolejnym punktem programu dnia jest sesja plenarna – pod przewodnictwem prezesa Sądu Unii Europejskiej, Marca van der Woudego – na temat dostępu do dokumentów i do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności w aspekcie ochrony środowiska.

Nasze dyskusje plenarne i warsztatowe na poszczególne tematy poprowadzą: członek Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i członek sądu krajowego. Po moim wprowadzeniu nastąpi debata – mam nadzieję – owocna i szczerą, podczas której będzie można wypowiadać się w wybranym języku dzięki tłumaczeniu symultanicznemu.

* * *

Nadszedł czas na pierwszą poranną sesję plenarną poświęconą procedurze prejudycjalnej, tematowi, który najpierw przybliży ją, a następnie podejmie go pan Jacek Chlebny, prezes polskiego Naczelnego Sądu Administracyjnego.

* Prezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

W moim wprowadzeniu chciałbym w pierwszej kolejności odnieść się do **wniosku ustawodawczego złożonego przez Trybunał w listopadzie 2022 r. o przekazanie Sądowi Unii Europejskiej właściwości do orzekania w trybie prejudycjalnym** w sześciu „szczególnych dziedzinach”, a mianowicie (i) podatku VAT, (ii) podatku akcyzowego, (iii) kodeksu celnego, (iv) klasyfikacji taryfowej towarów w Nomenklaturze Scalonej, (v) odszkodowania i pomocy dla pasażerów oraz (vi) systemu handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych.

Wniosek ten jest zgodny z rozpoczętą w 2016 r. reformą systemu sądownictwa Unii, która doprowadziła do podwojenia liczby sędziów w Sądzie Unii Europejskiej. Wniosek uzasadniono odnotowaną w ostatnich latach tendencją wzrostową liczby spraw wnoszonych do Trybunału, w szczególności w trybie prejudycjalnym. W tym kontekście wniosek ma na celu – w ogólnym interesie jakości i rozsądnych terminów wymiaru sprawiedliwości – zapewnienie lepszej równowagi w obciążeniu pracą Trybunału i Sądu.

Częściowe przekazanie Sądowi właściwości do orzekania w trybie prejudycjalnym dotyczy sześciu szczególnych dziedzin, w zakresie których dostępne jest obszerne orzecznictwo Trybunału. Odciąży to Trybunał, dzięki czemu będzie on mógł w pełni skoncentrować się na najbardziej delikatnych i złożonych kwestiach, w które regularnie angażuje się skład wielkiej izby, takich jak zachowanie wartości państwa prawa, polityka azylowa i imigracyjna, ochrona danych osobowych i stosowanie zasad konkurencji w erze cyfrowej, walka z dyskryminacją oraz kwestie środowiskowe, energetyczne i klimatyczne.

To częściowe przekazanie właściwości opierać się będzie na dwóch podstawowych zasadach, podyktowanych względami pewności prawa, szybkości i przejrzystości: (i) zasadzie „punktu kompleksowej obsługi” przewidującej, że wszelkie wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nadal będą kierowane do Trybunału, który określi, czy dana sprawa prejudycjalna należy wyłącznie do jednej lub kilku z wyżej wymienionych szczególnych dziedzin; (ii) zasadzie przekazywania Sądowi wszelkich spraw prejudycjalnych dotyczących wyłącznie jednej z tych szczególnych dziedzin. Jeżeli natomiast sprawa nie dotyczy wyłącznie tych dziedzin, w szczególności dlatego, że porusza „niezależne kwestie” wykładni prawa pierwotnego lub Karty praw podstawowych, pozostanie ona nadal we właściwości Trybunału.

W grudniu 2023 r., po kilku miesiącach rozważań i negocjacji, osiągnięto konsensus polityczny w sprawie wniosku ustawodawczego Trybunału. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające Statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej formalnie przyjęto 11 kwietnia 2024 r.

Dyskusje w Radzie na temat zmian, jakie reforma ta pociągnie za sobą w odniesieniu do regulaminów Trybunału Sprawiedliwości i Sądu, postępują w dobrym tempie, tak że przekazanie właściwości powinno wejść w życie 1 października tego roku.

* * *

Przechodząc teraz do najnowszych zmian w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości dotyczącym orzekania w trybie prejudycjalnym, chciałbym ponadto wspomnieć o istotnej zmianie odnoszącej się do **pojęcia „sądu”** w rozumieniu art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Od czasu słynnego wyroku w tak zwanej sprawie „portugalskich sędziów”¹, Trybunał w ostatnich latach – w kontekście podważania w niektórych państwach członkowskich wartości państwa prawa, które

¹ Wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., [Associação Sindical dos Juizes Portugueses](#), C-64/16, EU:C:2018:117.

stanowią wspólne dziedzictwo Unii Europejskiej – podkreślał znaczenie niezależnego sądownictwa dla zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w obszarach objętych prawem Unii.

Wnioski płynące z tego wyroku znajdują odzwierciedlenie w szczególności w bardziej rygorystycznej ocenie przez Trybunał statusu „sądu” w rozumieniu art. 267 TFUE, zdefiniowanego przez zestaw ugruntowanych kryteriów orzeczniczych, które sąd odsyłający musi spełnić, żeby odesłanie prejudycjalne było dopuszczalne.

W niedawnym wyroku w sprawie *Krajowa Rada Sądownictwa*² (KRS) z 21 grudnia 2023 r. Trybunał odmówił bowiem tego statusu składowi orzekającemu Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych polskiego Sądu Najwyższego, stwierdzając odwrócenie w przedmiotowej sprawie domniemania ustanowionego w wyroku *Getin Noble Bank* z 29 marca 2022 r., zgodnie z którym sąd krajowy uznaje się za spełniający wymogi właściwe dla takiej klasyfikacji niezależnie od tego, w jakim konkretnie składzie sędziowskim orzeka³.

Trybunał oparł ten wniosek nie tylko na ustaleniach własnego orzecznictwa dotyczącego wymogów właściwych dla „niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy” w rozumieniu art. 19 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej⁴, lecz także – a nawet, powiedziałbym, przede wszystkim – na ustaleniach zawartych w dwóch wcześniejszych orzeczeniach sądowych, jednym międzynarodowym, a mianowicie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 listopada 2021 r. w sprawie *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*⁵, a drugim krajowym – wyroku polskiego Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 września 2021 r. Te dwa orzeczenia unaoczniały, że okoliczności związane z powołaniem członków tej izby polskiego Sądu Najwyższego były problematyczne zarówno z punktu widzenia art. 6 ust. 1 europejskiej konwencji praw człowieka (odnoszącego się do prawa do rzetelnego procesu sądowego), jak i w świetle polskiego prawa.

Z bardzo szczegółowego uzasadnienia tego wyroku z 21 grudnia 2023 r. jasno wynika, że podjęta po raz pierwszy w historii Trybunału decyzja o uznaniu za niedopuszczalny wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonego przez skład orzekający sądu najwyższego ze względu na to, że skład ten nie mieści się w pojęciu „sądu” w rozumieniu art. 267 TFUE, jest wynikiem dogłębnej analizy, w dużej mierze opartej na ustaleniach innych sądów i odnoszącej się do ogółu okoliczności, w szczególności kontekstowych, które budzą uzasadnione wątpliwości co do tego, czy dany skład spełniał wspomniane wymogi, przede wszystkim te dotyczące niezależnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy.

W świetle tych ustaleń i okoliczności Trybunał podkreślił, że trzech sędziowie sądu krajowego zostali powołani na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa (KRS), której niezależność wielokrotnie kwestionowano, w tym w niedawnych wyrokach Trybunału; ponadto dokonano ich nominacji, o której zdecydował Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, mimo że wykonalność przedmiotowej uchwały została zawieszona postanowieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego, a uchwałę ostatecznie uchylono przywołanym przeze mnie wyrokiem tegoż sądu z 21 września 2021 r.

² Wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., [Krajowa Rada Sądownictwa \(dalsze zajmowanie stanowiska sędziego\)](#), C-718/21, EU:C:2023:1015.

³ Wyrok z dnia 29 marca 2022 r., [Getin Noble Bank](#), C-132/20, EU:C:2022:235, pkt 69.

⁴ W szczególności wyrok z dnia 6 października 2021 r., [W.Ż. \(Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – Powołanie\)](#), C-487/19, EU:C:2021:798.

⁵ CE:ECHR:2021:1108JUD004986819.

Podobnie jak Europejski Trybunał Praw Człowieka i Naczelny Sąd Administracyjny Trybunał wziął również pod uwagę szerszy kontekst reform, które przeprowadzono w polskim sądownictwie w ostatnich latach, w szczególności w Sądzie Najwyższym. Reformy te doprowadziły w szczególności do nagłego obniżenia wieku emerytalnego „byłych” sędziów Sądu Najwyższego, a także do wyeliminowania środków odwoławczych w kontekście procesu powoływania sędziów Sądu Najwyższego.

Błędem byłoby dopatrywanie się w tym wyroku⁶ przejawu jakiegokolwiek „systemowego” dążenia Trybunału do nagłego ograniczenia, z niejasnych pobudek, zakresu dialogu prejudycjalnego z sądami krajowymi, w szczególności z sądami konstytucyjnymi lub sądami najwyższymi. Należy jednak postrzegać ten wyrok jako wyraz troski Trybunału o zachowanie integralności procedury prejudycjalnej poprzez zgodę na nawiązywanie dialogu wyłącznie z „wiarygodnymi” organami odsyłającymi, oferującymi wszelkie niezbędne gwarancje pozwalające wierzyć, że organy te będą orzekać, w świetle wykładni Trybunału w ramach odesłania prejudycjalnego, w sposób wolny od jakichkolwiek zewnętrznych nacisków mogących naruszyć ich niezależność.

* * *

Konkludując moje wprowadzenie, chciałbym po trzecie zwrócić uwagę na szereg najnowszych zmian w orzecznictwie dotyczących **przesłanki niezbędności** wykładni, o którą zwrócono się do Trybunału, do celów postępowania głównego – przesłanki stanowiącej warunek, któremu podlega również dopuszczalność wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Trybunał zawsze uznawał w tym względzie szeroki margines uznania leżącego w gestii sądów krajowych. Szereg nowych orzeczeń ma jednak służyć jako przypomnienie, że ten margines nie jest nieograniczony, tak aby procedura prejudycjalna nie została przekształcona w procedurę doradczą w kwestiach ogólnych, oderwanych od potrzeb sporu toczącego się przed sądem odsyłającym.

Z linii orzecznictwa zawartej w wyrokach w sprawach *Miasto Łowicz*⁷ i *Prokurator Generalny*^{8 9} wynika, że przesłanka niezbędności wykładni Trybunału w trybie prejudycjalnym zakłada, że sąd odsyłający, na podstawie swojego prawa krajowego, jest *właściwy* do orzekania w zawisłym przed nim sporze, w przedmiocie pytań stanowiących podstawę jego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, oraz że sąd ten jest w stanie na tej podstawie wyciągnąć konsekwencje z informacji zawartych w odpowiedzi udzielonej przez Trybunał.

Ten wymóg właściwości wyraźnie potwierdzono w wyroku w sprawie *G. i in.* z 9 stycznia 2024 r.¹⁰ w kontekście dwóch sporów z zakresu prawa konsumenckiego.

⁶ W świetle tego wyroku analogicznego stwierdzenia niedopuszczalności Trybunał dokonał w orzeczeniu z dnia 9 kwietnia 2024 r., [T. \(Audycje audiowizualne dla dzieci\)](#) (C-22/22, niepublikowane, EU:C:2024:313), w przedmiocie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonego przez jednego z trzech sędziów wskazanych w rzeszonym wyroku, orzekającego w niniejszej sprawie w składzie jednego sędziego.

⁷ Wyrok z dnia 26 marca 2020 r., [Miasto Łowicz i Prokurator Generalny](#), C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234.

⁸ Wyrok z dnia 22 marca 2022 r., [Prokurator Generalny i in. \(Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego – Powołanie\)](#), C-508/19, EU:C:2022:201.

⁹ Ta linia orzecznicza znalazła potwierdzenie w postanowieniu dotyczącym sprawy polskiej (postanowienie z dnia 22 grudnia 2022 r., [Sąd Najwyższy](#), od C-491/20 do C-496/20, C-506/20, C-509/20 i C-511/20, EU:C:2022:1046) oraz w sprawie słowackiej (postanowienie z dnia 8 listopada 2023 r., [Štíke](#), C-232/23, niepublikowane, EU:C:2023:863).

¹⁰ Wyrok z dnia 9 stycznia 2024 r., [G. i in. \(Procedura powoływania sędziów sądów powszechnych w Polsce\)](#), C-181/21 i C-269/21, EU:C:2024:1.

W pierwszej sprawie sędzia odsyłający, który sam wystąpił z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, zwrócił się do Trybunału o dokonanie wykładni mającej na celu umożliwienie mu oceny, czy inny sędzia tego samego składu, który został powołany w okolicznościach budzących wątpliwości sędziego odsyłającego, spełnia wymogi niezawisłości przewidziane w prawie Unii. Trybunał zauważył jednak, że ani z postanowienia odsyłającego, ani z posiadanych przez niego akt sprawy nie wynika, by zgodnie z przepisami prawa krajowego sędzia odsyłający mógł sam wyciągnąć konsekwencje z wykładni Trybunału, tj. ocenić w świetle tej wykładni zgodność z prawem powołania innego sędziego tego samego składu i, w stosownym przypadku, wyłączyć tego sędziego. W związku z tym Trybunał uznał, że wniosek sędziego odsyłającego był podobny do wniosku o wydanie opinii doradczej w kwestiach ogólnych lub hipotetycznych, a zatem należy go uznać za niedopuszczalny.

W drugiej sprawie sąd odsyłający zwrócił się do Trybunału o wyjaśnienie umożliwiające mu ocenę, czy inny skład sędziowski, który wcześniej wydał ostateczne orzeczenie w sprawie wniosku o zastosowanie środków zabezpieczających i w skład którego wchodził sędzia powołany w okolicznościach również uznanych przez sąd odsyłający za budzące wątpliwości, spełniał wymogi niezawisłości sędziowskiej. Także w tym przypadku Trybunał zauważył, że nie wydaje się, aby sąd odsyłający był właściwy, na mocy krajowego prawa procesowego, do oceny zgodności z prawem przedmiotowego innego składu, w szczególności warunków powołania jednego z jego członków. Trybunał uznał zatem, że pytania prejudycjalne w sposób nierozdzielny wiązały się z etapem postępowania ostatecznie zakończonym i odrębnym co do istoty wobec sporu, który jako jedyny pozostawał zawisły przed sądem odsyłającym. Pytania te Trybunał postrzegał więc jako zmierzające do uzyskania od niego ogólnej, oderwanej od potrzeb przedmiotowej sprawy, oceny procedury powoływania polskich sędziów. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w tej drugiej sprawie został zatem również uznany za niedopuszczalny.

Podobną analizę, prowadzącą do takiego samego stwierdzenia niedopuszczalności, Trybunał przeprowadził w wyroku *Sapira i in.*¹¹ z 11 kwietnia 2024 r. w odniesieniu do wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonych przez polski sąd w kontekście postępowania w sprawie wykonania prawomocnych wyroków karnych. Trybunał zauważył zasadniczo, że – wobec braku w prawie krajowym właściwości do zbadania przez sąd odsyłający, na etapie postępowania egzekucyjnego, legalności, w szczególności w świetle prawa Unii, składu orzekającego, który wydał te prawomocne orzeczenia sądowe – pytania zadane przez ten sąd należy uznać za odległe wobec potrzeby nierozdzielnie związanej z rozstrzygnięciem zawisłych przed nim spraw.

Pozostając przy przesłance niezbędności, w wyroku *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* z 8 listopada 2022 r.¹² Trybunał podkreślił, że dopuszczalność pytań zadawanych w sprawach *połączonych* należy oceniać odrębnie i niezależnie w każdej z tych spraw. Trybunał orzekł, że pytanie prejudycjalne zadane przez sąd odsyłający w jednej z tych połączonych spraw jest niedopuszczalne, jeżeli nie wydaje się niezbędne do celów postępowania głównego w tej samej sprawie, nawet jeżeli odpowiedź na to pytanie może być przydatna, w kontekście drugiej z połączonych spraw, do celów postępowania głównego toczącego się przed innym sądem odsyłającym, który nie uznał za konieczne zwrócenia się do Trybunału z takim pytaniem¹³.

¹¹ Wyrok z dnia 11 kwietnia 2024 r., [Sapira i in.](#), C-114/23, C-115/23, C-132/23 i C-160/23, EU:C:2024:290 (nazwiska wymienione w tym wyroku są fikcyjne).

¹² Wyrok z dnia 8 listopada 2022 r., [Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid \(Kontrola z urzędu zgodności środka detencyjnego z prawem\)](#), C-704/20 i C-39/21, EU:C:2022:858.

¹³ Podsumowując, jednym z pytań zadanych przez sąd orzekający w postępowaniu głównym (sąd w Hadze z siedzibą w Bois-le-Duc) (sprawa C-39/21) było to, czy prawo Unii sprzeciwia się przepisom krajowym zezwalającym sądowi wyższej instancji, w przypadku oddalenia odwołania, na ograniczenie się do przedstawienia

Trybunał w szczególności podkreślił, że orzecznictwo, zgodnie z którym do sędziego odsyłającego należy wyłączna ocena zarówno potrzeby, jak i znaczenia zadawanych przez niego pytań, „zostałoby naruszone, gdyby Trybunał miał wyrazić zgodę na udzielenie odpowiedzi na pytanie prejudycjalne, w którym sąd je zadający nie zwraca się o wykładnię prawa Unii w celu rozstrzygnięcia zawisłej przed nim sprawy, lecz dąży do uzupełnienia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonego przez inny sąd”¹⁴.

Przesłanka niezbędności odpowiedzi Trybunału na pytanie prejudycjalne jest ściśle związana z wymogiem, aby **spór był nadal zawisły** przed sądem odsyłającym.

W związku z tym, w odniesieniu do delikatnej relacji między kontrolą zgodności z konstytucją a kontrolą zgodności z prawem Unii, Trybunał podkreślił ostatnio kilkakrotnie (wyrok w sprawie *RS* z 22 lutego 2022 r.¹⁵ i wyrok w sprawie *Cilevičs* z 7 września 2022 r.¹⁶), że stwierdzenie przez krajowy sąd konstytucyjny zgodności z konstytucją danej ustawy krajowej nie stoi na przeszkodzie wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, które ma pomóc sądowi powszechnemu w sprawdzeniu zgodności tej ustawy z prawem Unii.

W wyroku w sprawie *Cilevičs* z 7 września 2022 r.¹⁷ Trybunał orzekł natomiast, zasadniczo, że stwierdzenie niekonstytucyjności ustawy krajowej, której zgodność z prawem Unii leży u podstaw pytań prejudycjalnych sądu odsyłającego, skutkuje usunięciem tej ustawy z krajowego porządku prawnego, tak że pytania te stają się co do zasady hipotetyczne, a zatem niedopuszczalne. Sytuacja wygląda jednak inaczej, jeżeli sąd odsyłający przedstawi szczegółowe informacje dotyczące dalszego znaczenia tych pytań dla rozstrzygnięcia postępowania głównego. Może to mieć miejsce na przykład w przypadku, gdy z decyzji o przekazaniu sprawy lub z wniosku o wyjaśnienie skierowanego do tego sądu wynika, że stwierdzenie niekonstytucyjności odroczone, a unieważniona w ten sposób ustawa nadal wywołuje, w okresie poprzedzającym takie odroczenie, skutki prawne niekorzystne dla stron sporu¹⁸.

Aby uniknąć wydawania opinii doradczej lub abstrakcyjnej, Trybunał stara się zweryfikować „solidność” okoliczności przedstawionych przez sąd odsyłający, aby wykazać, że postępowanie główne nie stało się bezprzedmiotowe pomimo zdarzeń mających miejsce po złożeniu wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

I tak, w wyroku w sprawie *Banco Cetelem* z 24 listopada 2022 r.¹⁹ Trybunał orzekł o umorzeniu postępowania po otrzymaniu od stron sporu informacji o zawarciu ugody kończącej spór, mimo że sąd odsyłający zamierzał podtrzymać swój wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym z uwagi na „oczywisty interes ogólny” wielu innych zawisłych przed nim sporów. Do tego samego wniosku doszedł Trybunał w wyroku z 26 października 2023 r. w sprawie *AGOS Ducato*²⁰ po wycofaniu się wnoszącego odwołanie w postępowaniu głównym, co zostało zaakceptowane przez pozwanego

skróconego uzasadnienia. Pytanie to, którego Raad van State (niderlandzka rada stanu) nie zadała w połączonej sprawie (C-704/20), nie było powiązane z żadną potrzebą nieodłączną dla rozstrzygnięcia sporu przed tym sądem, a zatem zostało uznane za niedopuszczalne niezależnie od znaczenia, jakie mogło mieć w kontekście innej sprawy.

¹⁴ Wyrok z dnia 8 listopada 2022 r., [Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid \(Kontrola z urzędu zgodności środka detencyjnego z prawem\)](#), C-704/20 i C-39/21, EU:C:2022:858, pkt 69.

¹⁵ Wyrok z dnia 22 lutego 2022 r., [RS \(Skutki orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego\)](#), C-430/21, EU:C:2022:99.

¹⁶ Wyrok z dnia 7 września 2022 r., [Cilevičs i in.](#), C-391/20, EU:C:2022:638.

¹⁷ Wyrok z dnia 7 września 2022 r., [Cilevičs i in.](#), C-391/20, EU:C:2022:638.

¹⁸ Podobne podejście przyjął Trybunał w postanowieniu z dnia 15 listopada 2022 r., [Corporate Commercial Bank](#) (C-260/21, niepublikowane, EU:C:2022:881).

¹⁹ Wyrok z dnia 24 listopada 2022 r., [Banco Cetelem](#), C-302/21, EU:C:2022:919.

²⁰ Wyrok z dnia 26 października 2023 r., [Agos Ducato](#), C-610/22, niepublikowany, EU:C:2023:814.

w postępowaniu głównym, pomimo nacisku położonego przez sąd odsyłający na „interes ogólny” rzekomo związany z zadanymi pytaniami.

W wyroku *État belge* z 22 czerwca 2023 r.²¹, na wniosek belgijskiej Conseil d'État (rady stanu) o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sporze dotyczącym zgodności z prawem decyzji nakazujących powrót wydanych w odniesieniu do obywateli państw trzecich, Trybunał orzekł, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest niedopuszczalny ze względu na brak interesu prawnego w wytoczeniu powództwa w sporze, po otrzymaniu informacji od jednej ze stron, że decyzje nakazujące powrót zostały uchylone decyzjami przyznającymi tym obywatelom tymczasowe prawo pobytu. Belgijska Conseil d'État zamierzała jednak podtrzymać swój wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, wskazując na przeciwne stanowisko drugiej strony. Trybunał podkreślił jednak, że okoliczność, iż sąd odsyłający odniósł się do stanowiska strony postępowania głównego, nie jest wystarczająca do zapewnienia, by zadane pytania pozostały uzasadnione potrzebą skutecznego rozstrzygnięcia sporu, pomimo pojawienia się okoliczności późniejszych niż wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

* * *

Oto niektóre z najnowszych zmian w orzecznictwie Trybunału dotyczącym procedury prejudycjalnej, na które chciałem rzucić światło, aby zainicjować naszą dyskusję. Ta z konieczności wybiórcza prezentacja nie ma oczywiście na celu przesłonięcia innych aktualnych tematów związanych z tą procedurą.

Mam na myśli w szczególności pytania lub trudności, które pojawiłyby się przed sądami krajowymi ostatniej instancji, gdyby były one zobowiązane, zgodnie z wyrokiem CILFIT II²², do wskazania powodów, dla których uważają, że w danej sprawie znajdują się w jednej z trzech hipotetycznych sytuacji pozwalających im na odstąpienie od obowiązku wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (tj. brak znaczenia zadanego pytania, istnienie „acte éclairé” w istniejącym orzecznictwie Trybunału lub „acte clair”, którego interpretacja nie pozostawia miejsca na żadne uzasadnione wątpliwości).

Znaczenie tego tematu wydaje mi się tym bardziej realne i aktualne, że Trybunał rozpatruje obecnie, w sprawie C-144/23, *Kubera*, czy i w jakim zakresie obowiązek uzasadnienia wprowadzony wyrokiem CILFIT II ma mieć zastosowanie w kontekście krajowego mechanizmu filtrowania odwołań. W tym samym duchu chciałbym również zwrócić uwagę na sprawę C-767/23, *Remling*, również zawistą przed Trybunałem, w której niderlandzka rada stanu kwestionuje zgodność z prawem Unii przepisów krajowych, które pozwalają radzie na zastosowanie skróconego uzasadnienia w odniesieniu do zastosowania jednego z trzech wyjątków od obowiązku wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Teraz jednak oddam głos panu Jackowi Chlebnemu, który w swoim wprowadzeniu postanowił podzielić się z nami przemyśleniami właśnie na temat stosowania orzecznictwa „CILFIT II” z punktu widzenia sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Dziękuję za uwagę.

²¹ Wyrok z dnia 22 czerwca 2023 r., [État belge \(Okoliczności późniejsze względem decyzji nakazującej powrót\)](#), C-711/21 i C-712/21, EU:C:2023:503.

²² Wyrok z dnia 6 października 2021 r., [Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi](#), C-561/19, EU:C:2021:799.